

Сопова Дана Олегівна,

аспірантка кафедри теорії та історії педагогіки

Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

ЗНАЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ЧЕСНОСТІ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЦІЛІСНОЇ ОСОБИСТОСТІ УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ

Коли Альберта Ейнштейна запитали про його погляди на освіту, він відповів: «Єдиний раціональний метод виховання — означає бути прикладом». А потім додав: «Якщо ви не можете цього зробити, то будьте принаймні прикладом застереження» [3, с. 407]. Іноді педагоги глибоко помиляються у тому, що вони роблять; їх спроби впоратися з цими помилками зводяться до заперечення, що фактично позбавляє молодь навчальних моделей, необхідних для отримання позитивних навчальних здібностей, яких потребує реальне життя. У сфері навчання, як і в будь-якій іншій, старше покоління дає приклад дотримання морально-етичних правил молодшому поколінню. Цілком можливо, що однією з причин високого рівня вчительського стресу є внутрішній дисонанс, і намагання керувати ним стає дедалі важчим. Іншою причиною стресу можуть бути прояви академічної нечесності зі сторони учнів, напружені ситуації, контрольні та догматичні спроби попереджувати низько моральні випадки. Відсутність навчальних моделей, необхідних для успішного життя, призводить до напружених та жорстких ситуацій між вчителем та учнями [4, с. 62].

Єдиною надією на розвиток освіти з дотриманням принципів академічної чесності може бути те, що вчителі пояснюватимуть негативні наслідки проявів академічної нечесності на майбутнє життя починаючи ще з початкових класів. Необхідним є проведення дебатов серед вчителів загальноосвітніх шкіл про необхідний ступінь глибини навчання принципів академічної чесності у школі, змістове наповнення моральної освіти у сучасному світі, методи за допомогою яких ми можемо запровадити дане навчання у наших класах, — ці дії є необхідним початком для революційного навчання за принципами академічної чесності. Навчання буде вже не про знання; мова йтиме про демонстрацію того, як підтримувати інтелектуальну взаємодію зі складними морально-етичними проблемами, як не зупинитися через допущені помилки та розчарування. Почавши

більш енергійно займатися академічною чесністю, вчителі також зможуть пояснити молоді сутність поняття «навчання упродовж життя», змоделювати різні життєві ситуації, в яких діти можуть опинитися, зробивши певний вчинок, пояснити дітям, що в майбутньому вони будуть жити і діяти для суспільних та сімейних очікувань, що вони намагатимуться заслужити довіру дорослих навколо них, щоб їх оцінили, любили і приймали. Іншими словами, діти народжуються для того, щоб бути соціальними та діяти таким чином, щоб отримати повагу у суспільстві [1, с. 16].

Завдяки зростаючому впливу контакту з різними культурними переконаннями щодо дітей молодшого шкільного віку реалізується більш широке визнання соціальної природи навчання дітей та культурного контексту, в якому здійснюється це навчання. Крім того, визнаною є величезна здатність навіть дітей передшкільного віку «сприймати сенс» цього культурного контексту в академічній роботі. У першій половині ХХ століття методи догляду за дітьми, мали тенденції подібні до лабораторних занять, а їхнє трактування природовідповідних підходів означало, що вони відкидають інформацію, яку батьки або опікуни заявляють як суб'єктивні. Результатом стало те, що протягом багатьох років діти не отримували ті права, які підтверджують ряд дослідників у галузі психології розвитку [5, с. 53]. Тепер ми знаємо, що з дитинства люди мають право вивчати різні речі. Вони не є просто осередками біологічних прискорень, які повільно трансформуються, бо проходять через універсальні заздалегідь встановлені етапи розвитку. Діти активно навчаються у оточуючих людей, з якими живуть з моменту народження. Ще в далекому 1994 році Корпорацією «Карнегі» були проведені дослідження, які показали, що відсутність стимуляції мозку в перші роки життя може призвести до його фактичного пошкодження, що в кінцевому рахунку перешкоджає досягненню оптимальних результатів [6, с. 55]. Існують також докази того, що розвиток мозку в ранньому дитинстві не лише суттєво залежить від позитивних екологічних та експериментальних факторів для його подальшого оптимального функціонування, він також може стати відносно «жорстким» протягом цього періоду [7, с. 129]. У той же час, згідно конструктивістської теорії, раннє дитинство є періодом відносної пластичності. Ця пластичність дозволяє різним культурним та соціальним групам інтерпретувати дитячу біологічну природу різними способами, наклавши її на певні конструкції, які складають відповідні форми освіти. Наприклад, деякі вчені стверджують, що уявлення про

дітей як «дорослих в очікуванні» є підходом, який обмежує очікування та, в свою чергу, обмежує досягнення. Соціологія дитинства, галузь вивчення якої спирається на багато дисциплін, підкреслює питання, чому різні суспільства трактують дитинство різними способами і чому певне виховання дітей приписується конкретним дітям. Команда, яка проводила міжнародне дослідження «Дитинство як соціальний феномен» під егідою Європейського центру соціальної політики та досліджень, дійшла висновку, що дитинство є маргіналізованим у суспільствах, в яких доросле життя має «першорядне значення» [8, с. 40]. Робота в галузі соціології дитинства висуває певні теорії розвитку дітей з огляду на припущення, на яких ґрунтувалися теорії. Способи, на яких виявлені знахідки узагальнювалися, незважаючи на дослідження, з якого була виведена теорія, яка в свою чергу була проведена у дуже специфічному культурному контексті. Морс стверджує, що цей тип розвитку може бути гегемонічним, прагнучи нав'язати одну конкретну модель дитинства та виховання в різних суспільствах та субкультурних групах [5, с. 83]. Проте діти самі по собі не є пасивними шматочками глини, з яких можна зліпити будь-які «форми», які захоче обрати суспільство. Діти є активними учасниками процесу, бо вони народжуються для того, щоб бути соціальними, бути прийнятими і знайти «схвалення» від оточуючих, і тому цю «форму» створюють самі діти. Важливо пам'ятати про те, що, хоча пластичність означає, що діти можуть бути сформовані за очікуваннями їхнього оточення, процес формування передбачає посилення певних потенційних можливостей або диспозицій, і послаблення та подальше зникнення інших. Проблема в тому, що як тільки зникнуть певні потенційні можливості, буде майже неможливо відновити їх в подальшому житті.

Види дитинства, які ми будуємо, дотримуючись дещо фіксованої, поетапної моделі розвитку, зазвичай заснованої на теорії Жана Піаже, можуть приділяти недостатню увагу взаємодії між біологічним потенціалом і раннім культурним досвідом. Ми повинні орієнтуватися на лінії Виготського — «навчання сприяє розвитку», цей процес відбувається через значущі та емоційно насичені соціальні взаємодії. Отже, по-перше, якщо ми не визнаємо потенціал і пластичність розвитку дітей, ми можемо обмежити їхні досягнення, якщо ми не можемо вирішити, які аспекти наших культур і які здібності будуть найціннішими в майбутньому, для самих дітей та їхнього оточення. По-друге, усвідомлення того, що все навчання відбувається в соціальному контексті, в якому передаються

культурні ідеї та настанови, повинні змусити нас бути більш турботливими і обережними щодо кожної дитини. Фактично, освіта та виховання, які ми обираємо для наших дітей, як зміст, так і підходи до навчання, можуть мати вирішальні довгострокові наслідки для нашого суспільства. Не зважаючи на особливості, з якими народжується кожна дитина, ми повинні вирішити, якими саме особистостями стануть наші діти та сприяти цьому розвитку шляхом надання відповідної допомоги та ділячись життєвим досвідом, спираючись на диспозиції дитини і фундаменти, закладені в родині.

Афективні аспекти навчання, емоційне залучення дітей до оточуючого середовища визнаються важливими питанням, оскільки вони суттєво впливають на формування цілісної особистості дитини [3, с. 410]. «Емоційний інтелект» став одним із аспектів, які стосуються людського ядра буття. Ньюбі висуває думку про духовний розвиток як розвиток особистості: «духовний розвиток — це прогрес від поганого поводження до доброчесної поведінки... відповідальної та з інтересами оточуючого суспільства» [6, с. 49]. Педагоги ще не в повній мірі усвідомлюють свою відповідальність перед суспільством за емоційний та духовний розвиток дітей. Бо це через нашу емоційну і духовну взаємодію з іншими людьми діти вчаться спілкуватись, співпереживати. Основи емоційного здоров'я та здатність співвідносити себе з іншими людьми закладені в перші роки дитинства та вказують на потребу в навчальному плані, в якому дитина має більшу автономію, і заохочується до творчої підтримки оточуючих. Дослідження з США, зокрема, вказують на те, що в результаті країни заощаджують гроші, якщо приділяють увагу цій проблемі [6, с. 29]. Слід звернути увагу на навчальні плани, які сприяють емоційному та духовному, а також соціальному, фізичному, естетичному, моральному та когнітивному розвитку. Основна освіта в початкових школах обмежено спрямована на викладання грамоти та обчислення, і це дає свої наслідки. Чи хочемо ми націю людей, які будуть грамотними та ідеально рахувати за рахунок їхнього емоційного здоров'я та рівня морального виховання? Звичайно, ми потребуємо уваги до грамотності та обчислення, а також інших сфер навчання, але не менш важливим є формування цілісної особистості.

Сучасні загальноосвітні школи повинні дотримуватися політики академічної чесності, основою навчальної програми повинні бути такі якості, як чесність та єдність команди. Практика академічної чесності матиме фундаментальне значення для учнів шкіл [2, с. 4]. Діти усвідомлюватимуть значення поняття «академічна чесність», наслідки нехтування

морально-етичних правил під час навчання. Наслідки проявів випадків академічної нечесності повинні бути прописані в офіційному документі «Кодекс поведінки школи». Вчителі, помітивши зловживання учнями, повинні пояснити зміст документу як дітям, так і батькам. Учитель повинен доводити до відома керівництво школи, якщо у нього виникло занепокоєння стосовно академічно нечесних дій учнів. Учень має право спростувати звинувачення у прояві академічно нечесних випадків. Учні початкової школи вчителі пояснюватимуть основи академічної чесності, учні середньої та старшої школи повинні будуть підписати двосторонній Договір академічної чесності. Формами академічної нечесності є плагіат, копіювання, змова, обман, хабарництво. Дотримання правил академічної чесності під час навчального процесу вчителями, дітьми та їх батьками гарантує формування цілісної особистості учнів загальноосвітніх шкіл.

Література

1. Чепига М. П., Гунчак В. М. Кодекс честі викладача як перешкода академічній нечесності і поблажливості / М. П. Чепига, В. М. Гунчак // Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С. З. Гжицького. — 2011. — Том 13. — № 3. — с. 16.
2. Єфімова Г. З. Аналіз основних стратегій боротьби з проявами недоброчесності в науці та освіті / Г. З. Єфімова // Сучасні дослідження соціальних проблем (електронний науковий вісник). — № 2. — 2013. Режим доступу: www.sisp.nkras.ru
3. Brown, A. (1997) «Transforming schools into communities of thinking and learning about serious matters», *American Psychologist*, 52:399–413.
4. Baird, J.R. and Northfield, J.R. (eds) (1992) *Learning from the PEEL Experience*, Melbourne: Monash University Press.
5. Gardner, H. (1991) *The Unschooled Mind: How Children Think and How Schools Should Teach*, New York: Basic Books.
6. Halpern, D. (1998) 'Teaching critical thinking for transfer across domains', *American Psychologist*, 53:449–55.
7. Katz, L. (1999) *Another Look at What Young Children should be Learning*, ERIC Digest, University of Illinois: ERIC Clearinghouse on Elementary and Early Childhood Education.
8. Kegan, R. (1994) *In Over Our Heads: The Mental Demands of Modern Life*, Cambridge MA: Harvard University Press.